

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนา เป็นคำสอนที่มุ่งยกระดับจิตใจของคนให้สูงขึ้น ให้เป็นผู้ประพฤติดีงาม มีจิตใจเข้มแข็งต่อการคิดประพฤติดี เป็นหลักของความเป็นจริงที่เมื่อนำมาปฏิบัติแล้วจะทำให้สามารถบรรลุถึงเป้าหมายสูงสุดของชีวิต หรือทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยเฉพาะหลักอริยบท ๔ เป็นหลักธรรมที่เมื่อนำมา ปฏิบัติในการประกอบภารกิจแล้ว จะทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ บรรลุเป้าหมายประสงค์ตามที่มุ่งหวัง หลักอริยบท ๔ เป็นแรงที่กระตุ้นให้เกิดพลังในการปฏิบัติงาน หรือภาระหน้าที่ต่าง ๆ ทำให้หน้าที่การงานมีความเจริญก้าวหน้าบรรลุตามความมุ่งหมายของหน่วยงานหรือองค์กร ถ้าหากนำหลักอริยบท ๔ มาใช้ในการศึกษาเล่าเรียน จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้สัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น เมื่อนำไปปฏิบัติในการประกอบอาชีพจะทำให้ประสบความสำเร็จในอาชีพที่ทำ อริยบท ๔ เป็นหลักธรรมที่เป็นข้อคิด หรือทำหลายความเพียรหน่าย ความเกลียดชัง ความทอดธุระ และความงัวเงลา อันเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จ อริยบท ๔ อันประกอบไปด้วย ๑) ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น ๒) วิริยะ ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น ๓) จิตตะ การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น ๔) วิมังสา การพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในสิ่งนั้น^{*}

วิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช เป็นสถาบันการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดการเรียนการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หลักสูตรวิชาชีพพระยะตัน และหลักสูตรพิเศษอื่น ๆ โดยมีแนวทางจัดการศึกษาตามแนวทางคุณธรรมนำความรู้ ดังปรากฏในวิสัยทัศน์ของวิทยาลัยว่า “มุ่งผลิตผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความสามารถ และทักษะทางวิชาชีพ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต สร้างความมั่นใจแก่ผู้ปกครอง สังคม ชุมชน และสถานประกอบการ บริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาล และใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่

^{*} เกียรติศักดิ์ วงศ์มุกดา, “การประยุกต์หลักอริยบท ๔ ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษา คฤหัสถ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา”, สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๘), หน้า ๑.

เหมาะสม” และยังได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาที่มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผ่านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน^๒

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่บูรณาการควบคู่กับการปลูกฝัง การนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวนักศึกษาเองเป็นอันมาก กล่าวคือเป็นแนวทางทำให้นักเรียนได้ศึกษา และทำงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ อนึ่ง การดำเนินกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม จำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้ผู้เรียนนำหลักธรรมเรื่องอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการศึกษาเล่าเรียนและการทำงานให้ประสบความสำเร็จ การปฏิบัติตามหลักธรรมอิทธิบาท ๔ คือปฏิบัติในสิ่งที่ทำด้วยความมีใจรักในสิ่งนั้น ทำด้วยความบากบั่น ไม่ยอมท้อต่ออุปสรรค ฝ่าฝืน จดจ่อ ฝ่าฝืนในสิ่งที่ทำ และหมั่นใคร่ครวญ ตรวจสอบ นำมาปรับปรุงแก้ไขอยู่เป็นประจำ หากทำอย่างต่อเนื่องเป็นลักษณะนิสัยแล้ว ย่อมนำ ผู้้นั้นให้บรรลุจุดหมายของชีวิตได้อย่างสมบูรณ์ อิทธิบาท ๔ จึงเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนที่ควรส่งเสริมและปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับนักศึกษา

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการดำเนินชีวิต ของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อที่จะทำให้ทราบว่า การนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการดำเนินชีวิต ให้ประสบความสำเร็จ บรรลุตามเป้าหมายหรือไม่ เพียงใด นักศึกษาได้นำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ ในชีวิตประจำวันอย่างไร ตลอดจนมีปัญหาหรืออุปสรรคในส่วนใดที่จะต้องได้รับการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาให้ดีขึ้น

^๒ วิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช, ข้อมูลสถานศึกษา, [อัดสำเนา] หน้า ๗.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา
วิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา
วิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มีเพศ อายุ ประเภทวิชา และระดับชั้นปี ต่างกัน

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการนำหลักอิทธิบาท
๔ มาใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ตำบลนาสาร
อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช
ตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ ปวส.
ปีการศึกษา ๒๕๕๕ จำนวน ๑๖๔ คน แบ่งเป็นประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม และประเภทวิชา
บริหารธุรกิจ

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้
ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๔ ด้าน ดังนี้คือ

- ๑) ด้านฉันทะ (ความพอใจ)
- ๒) ด้านวิริยะ (ความเพียร)
- ๓) ด้านจิตตะ (ความคิดมุ่งไป)
- ๔) ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง หรือทดลอง)

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

กำหนดพื้นที่การวิจัยเฉพาะในวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ตำบลนาสาร
อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ต้องการทราบการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช ว่าเป็นอย่างไร

๑.๔.๒ ต้องการทราบผลการเปรียบเทียบการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการดำเนินชีวิต ของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศ อายุ ประเภทวิชา และระดับชั้นปีต่างกัน ว่าเป็นอย่างไร

๑.๔.๓ ต้องการทราบ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช ว่าเป็นอย่างไร

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

๑.๕.๒ นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

๑.๕.๓ นักศึกษาที่มีประเภทวิชาต่างกัน มีการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการดำเนินชีวิต แตกต่างกัน

๑.๕.๔ นักศึกษาที่มีระดับชั้นปีต่างกัน มีการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการดำเนินชีวิต แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ อิทธิบาท ๔ หมายถึง คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย อิทธิบาทมี ๔ ประการ ดังนี้

๑.๖.๑.๑ จันทะ คือ ความพอใจ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

๑.๖.๑.๒ วิริยะ คือ ความเพียร ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง

๑.๖.๑.๓ จิตตะ คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกฝั ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลือนลหายไป อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ

๑.๖.๑.๔ วิมังสา คือ การหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์ คัดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงเป็นต้น^๓

๑.๖.๒ นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปีการศึกษา ๒๕๕๕

๑.๖.๓ การดำเนินชีวิตตามหลักอริยบท ๔ หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา ที่มีความพอใจ ความเพียร ความคิด ความไตร่ตรอง ทดลอง ในที่นี้หมายถึงเฉพาะการการดำเนินชีวิตของนักศึกษา ซึ่งเป็นการปฏิบัติกิจกรรมในบทบาทและหน้าที่ของความเป็นนักศึกษา

๑.๖.๔ ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม หมายถึง การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช ๒๕๔๖ ประกอบด้วย สาขาวิชา การก่อสร้าง สาขาวิชาเครื่องกล สาขาวิชาเทคนิคการผลิต สาขาวิชาเทคนิคโลหะ และสาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง

๑.๖.๕ ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช ๒๕๔๖ ประกอบด้วย สาขาวิชา การจัดการทั่วไป สาขาวิชาการตลาด สาขาวิชาการบัญชี และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบการนำหลักอริยบท ๔ มาใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลเปรียบเทียบการนำหลักอริยบท ๔ มาใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศ อายุ ประเภทวิชา และระดับชั้นปีต่างกัน

๑.๗.๓ ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการนำหลักอริยบท ๔ มาใช้ในการดำเนินชีวิต ของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๗.๔ สามารถนำผลที่ได้ในการวิจัยไปเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาลุปรรรค ในการนำหลักอริยบท ๔ มาใช้ในการดำเนินชีวิต ของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

^๓ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) , พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม , (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส. อาร์. พรีนติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๒๑๓.